

Ten geleide

Dit laatste nummer van de tweede jaargang van TOESTANDEN heeft een uitgesproken polemisch karakter, waarmee we één van onze doelstellingen – het stimuleren van de theoretische discussie binnen de linkerzijde – willen bevestigen.

In een belangrijk artikel onderwerpt Mark Van Ryssen de voorstellen van Thomas Palasthy aan een gedetailleerde analyse. De kernpunten van het Palasthy-plan zullen onze lezers wel bekend zijn: de objectieven zijn het opslorpen van de massale werkloosheid, het tot stand brengen van een nieuwe groeidynamiek en een verbetering van de kwaliteit van het leven door middel van een vermindering van de individuele en een verhoging van de globale arbeidsduur door een intensievere aanwending van de produktiemiddelen en het veralgemeend invoeren van de ploegenarbeid. Na een beknopte beschrijving van de elementen van het plan onderzoekt Van Ryssen één van Palasthy's fundamentele uitgangspunten – een heersende kapitaalschaarste, op zijn gegrondheid. De hoofdbrok van het artikel bestaat uit een makro-ekonomische toetsing, waarbij de mogelijkheden en vooral de limieten van het plan duidelijk tot uiting komen. Van Ryssen beperkt zich niet tot een abstracte methodologische benadering maar maakt de probleemstelling zeer concreet door het aanwenden (met de nodige reserves) van het beschikbare statistische materiaal. De uiteindelijke blokkering van het plan situeert zich volgens hem op drie niveaus: een onvoldoende inzicht in de diepere oorzaken van de ekonomische crisis, de afwezigheid van een aanpak die de macro- en micro-ekonomische dimensies kan integreren en een veronachtzaming van de maatschappelijke krachtsverhoudingen en tegenstellingen.

Het artikel van Günther Minnerup «Oost-Duitslands bevroren revolutie» is minder polemisch (tenzij misschien voor de abonnees van de DDR-Revue). Minnerup geeft een globaal overzicht van de tegenstellingen binnen de meest geïndustrialiseerde staat van Oost-Europa, ervan uitgaande dat «de historische evolutie noch de huidige en toekomstige dynamiek van de DDR uitsluitend geïnterpreteerd (mogen) worden in termen van de *algemene* contradicties die *gemeenschappelijk* zijn aan alle bureaucratische gedeformeerde overgangsmatenschappen. De belangrijkste breuken in de politieke geschiedenis van de DDR zijn in feite niet de stadia in de ekonomische en sociale omvorming van de Oostduitse maatschappij maar de keerpunten in haar verhouding met West-Duitsland en in zekere mate met de Sovjet-Unie...».

Onder het motto «Halfslachtigheid is nooit revolutionair» replikeert Werner Callebaut op een bijdrage over de verhouding tussen het marxisme en de ekologische problematiek, die Eric Corijn in het eerste nummer van Toestanden publiceerde. Hij verwijt Corijn o.a. onvoldoende ver te zijn gegaan in de analyse van deze confrontatie en te blijven vasthouden aan een archaïsche benadering: «een meer systematische aanpak veronderstelt hoe dan ook dat de hegeliaanse fraseologie waaraan de marxistische inbreng in het ekologiedebat schatplichtig blijft, vertaald wordt in ondubbelzinnige, eigentijdse termen.» De verschillende andere elementen van kri-

tiek die Callebaut kort aangeeft en het antwoord daarop van Corijn zouden verder uitgewerkt kunnen worden. We hopen dat geïnteresseerde lezers zich in het debat zullen mengen. We menen inderdaad dat zowel de quasi onbestaande theoretische argumentatie van de Vlaamse ekologische beweging om zich «ergens anders» te situeren als haar huidige politiek-strategische vaagheid en dubbelzinnigheid gevaren inhouden voor groeiende steriliteit en demagogie.

In zijn bijdrage «Klok, wolk of labyrint?» bespreekt Marcel van der Linden de analyse die Ronald Commers in zijn onlangs verschenen boek «de overbodigheid en de noodzakelijkheid van de moraal» gegeven heeft van de totalistische programma's van Bentham en Marx. Deze kritiek lijkt ons een waardige avant-première te zijn van de derde jaargang waarin, naar aanleiding van Marx' honderdste sterfjaar, diverse aspecten van zijn denken en van zijn invloed op latere onderzoekers zullen worden bekeken.

Aangezien met dit nummer het abonnement van de meesten onder u verval willen we een oproep doen om zo snel mogelijk te hernieuwen. Waarschijnlijk zullen we, gelet op de voortdurende prijsstijgingen en de kleine marge tussen kost- en verkoopprijs van TOESTANDEN, volgend jaar verplicht zijn om de prijs voor abonnementen en losse nummers te verhogen. Tot eind februari handhaven we in elk geval de huidige tarieven.

Voor de rest zijn we ook, zoals altijd, benieuwd naar uw reacties en suggesties. Naar aanleiding van het Centraal Amerika-nummer ontvingen we enkele interessante brieven met kritisch commentaar en als resultaat van de presentatie door Jaap Kruihof van het eerste Toestandencahier «De arbeid in Hegels filosofie» op de Boekenbeurs ontvingen we een groot aantal aanvragen voor proefnummers en dokumentatie.

Tot slot langs deze weg een oproep aan lezers in het Leuvense die bereid zouden zijn om ons te helpen met de verspreiding aldaar: contacteer ons op het adres van het redaktiesekretariaat (Geuzenstraat 20, 2000 Antwerpen) en liefst allemaal tegelijk.

Paul Verbraeken